

בבא קמא ע"ה

מודה בקנס ואחר כך באו עדים רב א' נחלקו בדין מודה בקנס ואחר כך באו עדים, רב פטור שמואל אמר חייב
אהילאי שרב פוטר אפילו שבאו אחר כך עדים, שלומדים מהכתוב: "אם המצא תמצא", אם המצא בעדים תמצא בדיונים, שמודה בקנס פטור. והרי לומדים שמודה בקנס פטור מהם בא לומר שמודה בקנס פטור, והאחד שמודה בקנס פטור אפילו אם אחר כך באו עדים. ושמואל יאמר שהכתוב "אם המצא תמצא" בא לחייב כפל בגנב עצמו²⁰⁹.

ראה עדים ממשמשים ובאים וא' גנבתי ולא טבחתי
הקשה רב לשמואל ממה ששנינו בברייתא, ראה עדים שממשמשים ובאים ואמר 'גנבתי אבל לא טבחתי ומכרתי', אינו משלם אלא קרן²¹⁰. וראיה לדברי רב, שמודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור. אמר שמואל, מדובר כשהעדים חזרו לאחוריהם ולא העידו. שואלת הגמרא, והרי ממה ששנינו בסיפא רבי אלעזר ברבי שמעון אומר 'בואו עדים ויעידו, לאחר שהודה ויהיה חייב בקנס. ומשמע שהתנא קמא סובר שגם אם העדים יעידו הוא פטור מהכפל? עונה הגמרא, ששמואל יאמר, האם רבי אלעזר ברבי שמעון אינו אומר שאם העדים יעידו יהיה חייב כפל. אני סובר כרבי אלעזר ברבי שמעון.

לשמואל היא מח' תנאים לרב ראב"ש
מודה כשהודה ללא פחד מהעדים
הגמרא אומרת שלפי שמואל ודאי יש מחלוקת תנאים בדבר. התנא קמא סובר שמודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור. ורבי אלעזר ברבי שמעון סובר שמודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב. שהרי אם התנא קמא פוטר כשראה עדים ממשמשים וחזרו לאחוריהם, אפילו שאפשר לומר שהודה מחמת הפחד מהעדים. בודאי שאם הודה מעצמו פטור²¹¹. אולם לרב אפשר לומר שאין מחלוקת, ואפשר לומר שגם רבי אלעזר ברבי שמעון סובר שמודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור. והוא אומר שיבואו עדים ויעידו רק מפני שאפשר לומר שכאשר ראה שעדים עומדים לבוא ולהעיד הוא פטור מפני שהוא הודה מחמת הפחד מהעדים. אבל כשהודה מעצמו ללא פחד מהעדים יהיה פטור גם אם אחר כך יבואו עדים ויעידו²¹².

209 בכלל ופרט וכלל כמו שתנא דבי חזקיה למד. רש"י.

210 ויש בברייתא חידוש שאע"ג שלא הודה על הטביחה פטור אפ' אם באו עדים. מפני שאם אינו חייב כפל אינו חייב תשלומי ד' וה', שהרי התורה אמרה תשלומי ד' וה' ולא ג' וד'. רש"י.

211 רש"י.

212 והגמ' בפרק שבועת העדות אומרת שלרבי אלעזר ברבי שמעון לא מצאנו מודה מפי עצמו שפטור היא כשמואל. תוס'.

אמר רב המנונא, דברי רב שמודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור, מסתברים כשהודה הודאה גמורה ואמר גנבתי ובאו עדים שגנב, שהוא מחייב עצמו בהודאתו בקרן ולכן הוא פטור מכפל ומארבעה וחמישה. אבל כשאמר לא גנבתי, ובאו עדים גנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי, ובאו עדים שטבח ומכר, חייב. שהרי לא בא להשיב דבר בהודאתו, וכל כוונתו לפטור את עצמו מהקנס²¹³.

אמר רבא קפחת לסבי דבי רב אמר לו²¹⁴ רבא, קיפחת את סבי דבי רב²¹⁵, כלומר ציערת את בני הישיבה שאמרת דבר שאינו נכון. שהרי רב הונא שהוא גדול ממך וידע את דברי רב, אינו סובר את החילוק הזה. שהרי הגמרא הביאה לעיל שרבן גמליאל העיד שסימא את עינו של טבי עבדו, ובהודאתו לא חייב עצמו שום דבר שחייב להשיב. ומדוע רב הונא לא דחה את קושייתו של רב חסדא בטענה שאין משם ראיה כיון שרב מודה שכשלא חייב את עצמו בהודאתו בדבר אינו נחשב להודאה. אלא שלרב גם בכזה אופן נחשב להודאה.

וכן אמר רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן, שאם אמר גנבתי ובאו עדים שגנב פטור, שהרי חייב עצמו בקרן. ולכן אינו חייב ארבעה וחמישה מפני שאם אין כפל אין ד' וה'. אבל אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב וחזר ואמר טבחתי ומכרתי, ובאו עדים שטבח ומכר חייב שהרי פטר עצמו מכלום. והוא הודה שגנב מפני שהוא יודע שמודה בקנס פטור.

ניתן לדייק כרב המנונא מהמסנה גנב ע"פ ואמר רב אשי, ניתן לדייק ממשנה ומבריייתא ב' וטבח ומכר על פי ע"א או ע"פ עצמו כרב המנונא. ששנינו במשנה, גנב על פי שנים וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו, משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמישה. מדוע המשנה שבאה לומר שמודה בקנס פטור, לא אומרת גנב וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו אינו משלם אלא הקרן?! אלא המשנה באה לומר שרק בגנב על פי שנים וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו שאינו מחייב את עצמו בקרן, אומרים שעל פי עצמו דומה לעל פי עד אחד. כמו שאם יבוא עד אחד ויצטרף לעד שהעיד שטבח ומכר חייב לשלם ד' וה', כך אם הוא אמר בעצמו שטבח ומכר אם יבואו עדים ויעידו שהוא טבח ומכר ישלם ד' וה'. אבל אם גנב וטבח ומכר על פי עד אחד או על פי עצמו. לא

213 מפני שמודה בקנס נפטור גם אם יבואו עדים רק כשהתחייב בהודאתו ממון ובהודאתו הוא התכוון להחזיר ממון. רש"י.

214 התוס' מביא שרש"י מפרש אמר ליה רבא קפחתינהו לסבי דבי רב, שרבא אמר לרב המנונא קפחת את סבי דבי רב. רשב"ם אינו גורס אמר ליה, אלא אמר רבא קפחתי לסבי דבי רב. ניצחתי את רב המנונא והוכחתי לו מדברי רב הונא. והתוס' מפרש שרבא אמר לו קפחתינהו לסבי דבי רב, נצחת את סבי דבי רב, רב הונא שלא חילק את החילוק הזה בדברי רב. תוס'. ועיין במהרש"א ומהרש"ל.

215 לא גורסים כאן ברש"י אמר רבא קפחתי לסבי דבי רב, רב המנונא מפני שהוא מפירוש רשב"ם. מהרש"א והגהות הב"ח.

אומרים שעל פי עצמו דומה לעל פי עד אחד. ואם יבואו עדים שגנב וטבח ומכר
ישלם כפל וד' וה' כדברי רב המנונא.

ושנינו בברייתא²¹⁶, ראה עדים שממשמשים ובאים ואמר גנבתי אבל לא טבחתי
ומכרתי אינו משלם אלא קרן. מדוע הברייתא גנבתי אבל לא טבחתי ומכרתי,
ולא אומרת גנבתי או טבחתי או מכרתי אינו משלם אלא קרן. אלא הברייתא באה
לומר שהוא פטור אם באו אחר כך עדים, רק מפני שאמר גנבתי וחייב את עצמו
בקרן. אבל אם אמר לא גנבתי ובאו עדים שגנב ואמר טבחתי ומכרתי ובאו עדים
שטבח ומכר ולא חייב עצמו בקרן חייב מפני שההודאה על הטביחה אינה הודאה.
ואומרת הגמרא שאין ראייה מהברייתא לרב המנונא. והברייתא באה לומר את גוף
הדין שהוא נפטור בהודאתו כיון שאמר גנבתי אפילו אם באו עדים שטבח ומכר.
אפילו שהוא לא הודה על הטביחה והמכירה. כיון שהתורה אמרה תשלומי ארבעה
וחמישה ולא תשלומי שלשה וארבעה.

ב' מעידים שגנב וב' שטבח החזמו עדי גניבה עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה היא הודאה גם בלא הודאה על הגניבה.

ששנינו, היו שנים מעידים אותו שגנב והיו שנים אחרים מעידים אותו שטבח.
הוזמו עדי גניבה, עדות שבטלה מקצתה בטלה כולה. הוזמו עדי טביחה, הוא משלם
תשלומי כפל והם משלמים תשלומי שלשה. משום סומכוס אמרו הם משלמים
תשלומי כפל והוא משלם תשלומי שלשה לשור ושנים לאיל. ושואלת הגמרא על
מה סומכוס מדבר. אם סומכוס מדבר על הרישא ואומר שהעדים משלמים לבעלים
כפל, והוא משלם שלשה ושנים. האם סומכוס אינו סובר שאומרים עדות שבטלה
מקצתה בטלה כולה?! הרי אם אין גניבה אין טביחה ומכירה. ואם סומכוס מדבר
על על הסיפא, הרי העדים הוזמו רק על הטביחה, ודברי חכמים שאמרו שהגנב
משלם תשלומי כפל, ועדי הטביחה משלמים תשלומי שלשה נכונים!.

אלא חייבים לומר שסומכוס חולק על חכמים במקרה אחר. כשבאו שני עדים
ואמרו לו גנבת. והוא אמר גנבתי וטבחתי ומכרתי, אבל לא גנבתי בפניכם. והביא
עדים והזים אותם שלא גנב בפניהם. ובעל הבית הביא עדים אחרים שהעידו שהוא
גנב וטבח ומכר.

לחכמים הוא פטור אע"פ שלא חייב חכמים סוברים שהעדים משלמים כפל לגנב
ועצמו ולסומכוס חייב והגנב משלם כפל לבעלים ופטור מד' וה', שהרי
הוא הודה על הטביחה. שאף על גב שהוא מודה בגניבה מחמת העדים, הודאת
הטביחה שאינה מחמת הפחד מהעדים היא הודאה טובה שפוטרת אותו. ואפילו

216 התוס' הקשו למה לא הביא ראייה מהמשנה בפרק האחרון של מסכת שבועות שהרי אינו צריך לדייק מהסיפא של הברייתא. וי"ל שהוא ידע שיש להסביר במשנה שהיא גופא קמ"ל, אבל חשב שעל הברייתא אין לומר כך. תוס'.

שבעל הבית הביא עדים טבח הגנב פטור, מפני שהודאתו היא הודאה גמורה אפילו שלא חייב עצמו בקרן. וסומכוס סובר שכיון שהוא הודה את הודאת הגניבה מחמת העדים, גם הודאת הטביחה אינה הודאה טובה. מפני שההודאה של הטביחה שבה פטר עצמו מכלום אינה הודאה לפטור אותו. והעדים הראשונים שהוזמו משלמים תשלומי כפל, והוא משלם תשלומי שלשה לפר ושנים לאיל.

רב אחא אמר שנחלקו אם עדות השניים אינה עדות מדין עשאי"ל

דחה רב אחא בנו של רב איקא, שלדברי הכל ההודאה של הטביחה אינה הודאה בלא ההודאה של הגניבה, ואיננה פוטרת אותו אם באו אחר כך עדים על הטביחה, מפני שפטר עצמו מכלום, כרבי יוחנן. וחכמים וסומכוס נחלקו בדין של 'עדות שאי אתה יכול להזימה'. כשבאו עדים ואמרו לו גנבת. והוא אמר בבית הדין, גנבתי וטבחת ומכרתי, אבל לא בפניכם אלא בפני פלוני ופלוני. והביא עדים והזימם שלא גנב בפניהם. ובאו פלוני ופלוני והעידו שגנב וטבח ומכר. חכמים אומרים שהגנב משלם לבעלים רק קרן ולא ד' וה'. מפני שחכמים סוברים שעדותם של העדים השניים היא 'עדות שאי אתה יכול להזימה'. שהרי הוא הודה בהתחלה שהוא גנב בפני העדים האלה והם באו להעיד על פיו. ואי אפשר לקיים בהם דין הזמה ועדותם אינה עדות. ומחייבים אותו על הודאת פיו ואינו משלם קנס על פי עצמו. וסומכוס סובר שעדות שאי אפשר להזימה היא עדות. והעדים המוזמים משלמים לבעלים תשלומי כפל במקום הגנב. והגנב משלם תשלומי שלשה לפר ושניים לאיל על פי העדים השניים.

כשהעדים אינם יודעים באיזה זמן לד"ה עדות שא"א להזימה אינה עדות

שואלת הגמרא, הרי במסכת סנהדרין שנינו שעדות שאי אפשר להזימה אינה עדות? ואומרת הגמרא שכאשר העדים אומרים שאינם יודעים באיזה יום, או באיזו שעה היה המעשה שהם מעידים עליו, עדותם אינה עדות כלל. מפני שאפשר לומר שהם משקרים. והם אומרים שאינם יודעים את השעה כדי שלא יבואו עדים אחרים ויזימום. אבל כאן שאי אפשר להזימה את העדות מפני שהם מסייעים לדבריו והם אומרים את האמת. כל שכן שעדותם עדות. ולכן הראשונים שהוזמו משלמים עבורו כפל לבעלים והוא משלם ג' לשור וב' לאיל, מפני שיש עדות לטביחה, והודאתו אינה הודאה הפוטרת. מפני שההודאה על הגניבה היתה מפתח העדים, והודאתו השניה שבה לא חייב עצמו כלל אינה הודאה.

יש לשנות בסומכוס תשלום שואלת הגמרא, שמדברי סומכוס, הם משלמים תשלומי דכפל ולא תשלומי כפל
כפל נראה שהעדים הזוממים משלמים גם את הקרן וגם את הכפל. וקשה הרי הגנב הודה שגנב והוא חייב לשלם את הקרן על פי עצמו?
אמר רבי אלעזר משמו של רב, שיש לשנות בדברי סומכוס שהם משלמים תשלום דכפל, ולא תשלומי כפל. והגנב משלם תשלומי שלשה בנוסף לקרן שהוא חייב על פי עצמו.

